

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

GEBELE'DE SONA DOĞRU

Halit GÜLŞEN

Blog No: 31
16.08.2011

Azerbaycanda bulunan Rus Radar İstasyonu Gebele-Daryalın geleceği konusunda henüz bir netlik söz konusu değildir. Rusya`nın, Azerbaycan yönetimi ile söz konusu radar istasyonuna yönelik anlaşması 2012 yılında sona ermektedir. Rusya, istasyonun kullanım süresini uzatmak için son günlerde girişimlerini hızlandırmıştır. 25 Temmuz tarihinde Bakü`ye bir ziyaret gerçekleştiren Rusya Savunma Bakanı Anatoliy Serdyukov`un ana gündem maddelerinin başında radar istasyonunun süresinin uzaltılması gelmektedir. İki taraf arasıda süren görüşmelerde ne sonuç alınacağı henüz bilinmemekle beraber son yıllarda bu konuda yaşanan gelişmeler Gebele radar üssünün geleceğine ilişkin öngörülerde bulunmamıza yardımcı olacak niteliktedir.

2006 yılında Ria Novostide yer alan bir haberde Gebelenın eskidiğine dair Rus Savunma Bakanının açıklaması yer alırken, açıklamanın altında ajansın çözüme yönelik kısa bir değerlendirme notu yer almıştı. Bu yorumda Rusya`nın daha modern ve kapsamlı bir radar istasyonunu Armavir`in yakınına kuracağı ve bu radarın Gebele`nın kapsadığı alana hakim olacağına değinilmişti.

Ria Novosti`nin bu yorumu Azerbaycana karşı bir uyarma mı, yoksa Rusya tarafından gelecek yıllarda resmi olarak uygulanacak bir politika mı olduğunu olmadığını anlamak için Wikileaks tarafından sızdırılan 14 Mart 2009 tarihine ait Azeri Savunma Bakanı ile dönemin Azerbaycandaki ABD büyükelçisi arasında geçen konuşmaya göz atmak yararlı olacaktır.

Bu konuşmada Azerbaycan Savunma Bakanı Safar Abiyev, ABD büyükelçisine, Gebelenın ABD-Rusya tarafından ortak kullanılması konusunda araştırma yapılmasına karşı olmadığını belirtirken, Rusyanın 2012de bitecek olan anlaşmasının uzatılıp uzatılmayacağının belirsiz olduğunu söylememiş ve Amerikan büyükelçisi Abiyeve, Azerbaycanın Gebele konusundaki niyetini sorduğunda ise şu cevabı almıştır:

2007 yılında Rus Savunma Bakanı Anatoliy Serdyukov sözleşmeyi uzatma konusunda

bana yaklaştı, talebini açıklamasını istedim, çünkü Putin önceden buraya ihtiyaçları olmadığını söylemişti. Serdyukov bana; bu çok zaman önceydi dedi. Ben bunun 2012de konuşulacak bir konu olduğunu söyledim.[1]

Büyükelçinin Abiyeve yönelttiği bir diğer soru ise Armavir (Voronezh) radar istasyonu konusunda olmuştur. Bu konu ile ilgili bilgi almak isteyen büyükelçiye Abiyev, bu istasyonun Gebele ile kıyaslandığında zayıf ve daha az kapasiteye sahip olduğunu belirtirken, Rusyanın yıllar boyunca Gebeleye 1 milyar dolara yakın yatırım yaptığını, Armavire ise şu ana kadar sadece 70 milyon dolar harcandığını belirtmiştir. Abiyev, Gebelenın 8500 km alanı kapsarken, Armavirın kapsama alanının 2500 km olduğunu hatırlatmıştır. (Amerikan elçisi burada Rusların Armavir`e harcadığı miktarın 70 değil-85 milyon dolar olduğunu belirtiyor)

Abiyev`in konuşmaları dikkate alındığında Azerbaycan cephesinde, Armavir`de kurulmakta olan radar istasyonunun Gebele`ye alternatif olamayacağına dair bir görüşün hakim olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca geçmiş dönemde Putinin Gebeleye ihtiyaçları olmadığı yönündeki açıklamasını Rus Savunma Bakanının bu çok zaman önceydi sözleriyle geçiştirmeye çalışması, Rusyanın bu istasyona ihtiyacı olduğunun ve Putinin yaptığı açıklamanın tepkisel bir açıklama olma ihtimalinin yüksek olduğunun bir göstergesidir.

Gebele ile ilgili elimizdeki bir başka önemli veri, 16 Şubat 2011 tarihinde Rus Savunma Bakanlığına bağlılığıyla bilinen Krasnaya Gazeta`da yer alan Rusya Uzay Kuvvetleri Komutan Yardımcısı Sergey Aleksandroviç Lobovun mülakatında bulunmaktadır. Nitekim bir çok Azeri gazetesi, bu mülakatta yer alan bir paragraftan alıntı yaparak Gebeledeki Daryal radar istasyonunun yenilendiği yönünde haberler yapmışlardır.[2] (Bu noktada kısa bir hatırlatma yapalım. 2010 yılının Mayıs ayında Azerbaycan basınında çıkan bazı yorumlarda Gebele konusunda Ruslarla anlaşma sağlandığı, kullanım süresinin 2032 yılına kadar uzatılacağı, kira bedelinin 17 milyon dolara çıkarılarak personel sayısının 4500ü geçmeyeceği belirtilmiştir)[3]

Lobov verdiği mülakatta sadece Gebele-Daryal değil, diğer radar istasyonlarının son durumlarına da değinmiştir.

Lobov, geçmiş yıllarda Dinyeper, Volga ve Daryal istasyonlarının geliştirildiğini, bütün istasyonlardaki donanım ve ekipmanların yenilendiğini, Azerbaycan-Kazakistan-Beyaz Rusyadaki yerel yönetimlerle ilişkiler kurulduğunu, Kaliningradda yeni bir radar istasyonu inşaatının devam ettiğini, şu an radyoelektronik komplekslerin denemeden geçtiğini ifade etmiştir. Lobov ayrıca son yıllarda güçlü bir modernizasyonun devam ettiğini, bütün istasyonlarda analog hesaplama komplekslerinin en son modellerinin yerini aldığını ve soğutma-havalandırma sistemlerinin değişmekte olduğunu belirtmiştir.

Lobovu doğrularcasına, ama Lobovdan 17 gün önce, 29 Ocak 2011 tarihinde Rus Uzay Kuvvetleri Komutanı Oleg Ostopenko, russianforces internet sitesinde yer alan açıklamalarında şu ifadelere yer vermektedir:

Rusya yeni erken uyarı radarını Kaliningradda inşa etti. İnşaat çalışmaları tam olarak bitmemiş olmasına rağmen, radar çalışıyor. İrkuts yakınında başka bir radar daha inşa edildi. Onlardan biri zaten Kalinigrad bölgesinde bazı görevleri yerine getiriyor. Benzer çalışma İrkutsk dışında da yapıldı. İrkutsk ve Kaliningradda yapılan radarlar, Lehtusi ve Armavirdekilerle aynı, çok ufak farklılıklar var.[4]

Aradan geçen yaklaşık 7 ayda konu ile ilgili çok açıklama yapılmamıştır. Ancak yazımızın

başında da belirttiğimiz gibi, Temmuz ayinin son haftasinda Rus Savunma Bakanı`nın Azerbaycan`a gerçekleştirdiği ziyaretin ana gündem maddelerinin başında Gebele radar istasyonunun kullanım süresinin uzatılması yer almaktadır. Nitekim görüşme sonrasında Sergyukov, Rusya`nın Gebele radar üssünü geliştirmek için planları olduğunu, Rusya`nın konu ile ilgili bir çalışma grubu oluşturarak Bakü`ye göndereceğini ve 15 Ağustos tarihinden sonra Azerbaycanlı meslektaşı ile anlaşmanın ayrıntıları konusunda görüşeceğini belirtmistir.[5]

Rus ve Azeri yetkililer arasindaki bu görüşmeler Ermeni basınında da yankı bulmuştur. Özellikle bazı gazetelerde Armavir`de kurulan radar üssünün Gebele`nin tüm özelliklerine sahip olacağı dolayısıyla Rusya`nın artık Gebele`ye ihtiyaç duymayacağına yönelik haberler yer almaktadır.[6] Ancak bu haberlerin gerceği yansıtamadığı ı yukarıda vermeye çalıştığımız bilgilerden kolaylıkla anlaşılabilmektedir.

Gebele Rusya`nın kolay kolay vazgeçebileceği bir radar istasyonu değildir. Çünkü istasyon kapsama alanı bakımından büyük. Türkiye, İran, Irak ve tüm Orta Doğu, Hindistan okyanusuna kadar uzanan vbüyük bir bölgeyi izlenebilmektedir. Bunun yanı sıra Azerbaycan topraklarında bulunuyor olması da, üssün önemini artırmaktadır. Rusya, Ukrayna ve Ermenistan ile mevcut üs anlaşmalarını uzatırken Azerbaycan ile bu konuda bir sorun yaşaması beklenmemelidir.

[1] Secret Bakü 000226: Subject: Defence Minister on Gabala, Armavir, Russia, Classified By: Ambassador Anne Derse, Thursday, 19 March 2009, 12:19; http://www.guardian.co.uk/world/us-embassy-cables-documents/197735.

[2] Anna Patehina, Sistemi preduprejdeniya o raketnom napadenii: Otvet budet adekvatnim; http://www.redstar.ru/; http://rbase.new-factoria.ru/news/sprn-otvet-budet-adekvatnym/.

[3] Casur Sumerinli, Arendniy dagavor na 20 let dlya Gabalinskoy radiolokatsionniy stantsii:http://analitika.az/articles.php?item_id=20100503014457499&sec_id=8.

[4] Early-Warning Radar in Kaliningrad Region; http://russianforces.org/blog/2011/01/early-warning_radar_in_kalinin.shtml.

[5] Russia Wants to Modernize Gabala Radar Station it Leases from Azerbaijan; http://abc.az/eng/news_25_07_2011_56261.html.

[6] Arıs Ghazinyan, Gabalayi radiolokatsion kayan: Rusastann u Adirbecani paymanavorvum en kayani sahagortsman jamketi yerkaradzgelu masin; http://armenianow.com/hy/commentary/analysis/31419/gabala_radar_station_azerbaijan_russia_control_aircrafts

About the author:

To cite this article: Halit GÜLŞEN. 2026. "GEBELE □□□ SONA DOĞRU ." Center For Eurasian Studies

(AVİM), Blog No.2011 / 31. August 16. Accessed October 31, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/Blog/GEBELE-DE-SONA-DOGRU

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır